

ТЕМА: «Психологічні особливості механізмів психічного захисту старшокласників у тривожних ситуаціях та їх психокорекція».

Автор: Чайка Валентина Василівна

Науковий керівник:

**Доцент кафедри
психології, кандидат
психологічних наук :**

Яцюк Марія Валеріївна

Об'єкт дослідження:

механізми психічного захисту в
ранньому юнацькому віці.

Предмет дослідження:

вплив тривожності на прояви
механізмів психічного захисту у
старшокласників.

Гіпотеза дослідження – розвиток механізмів психологічного захисту залежить від особистісного рівня тривожності, що виникає внаслідок несформованих стратегій поведінки.

Мета дослідження – теоретико-експериментальне вивчення психологічних особливостей механізмів психічного захисту старшокласників у ситуаціях, що викликають тривогу в юнаків та дівчат.

Завдання дослідження

- 1) проаналізувати особливості механізмів психічного захисту старшокласників у переживаннях тривоги;
- 2) виявити гендерні відмінності в особливостях прояву тривожності у юнацькому віці;
- 3) вивчити взаємозв'язок механізмів психічного захисту з різними рівнями тривожності у юнаків;
- 4) апробувати програму формування конструктивного психологічного самозахисту юнаків.

Методи і методики дослідження:

Шкала особистісної тривожності для учнів 13-16 років (автор - А.М. Прихожан),

- -Опитувальник психологічних захистів особистості «Індекс життєвого стилю» (Р. Плутчик, Г. Келлерман, в адаптації);
- -інтегративний тест оцінки рівня ситуативної (реактивної) тривожності (Тест Спілбергера-Ханіна);
- малюнок неіснуючої тварини(М.З. Друкаревич),
- фрустраційні реакції Розенцвейга.

Вибірка складалася у відповідності до цілей та завдань дослідження. У склад вибірки

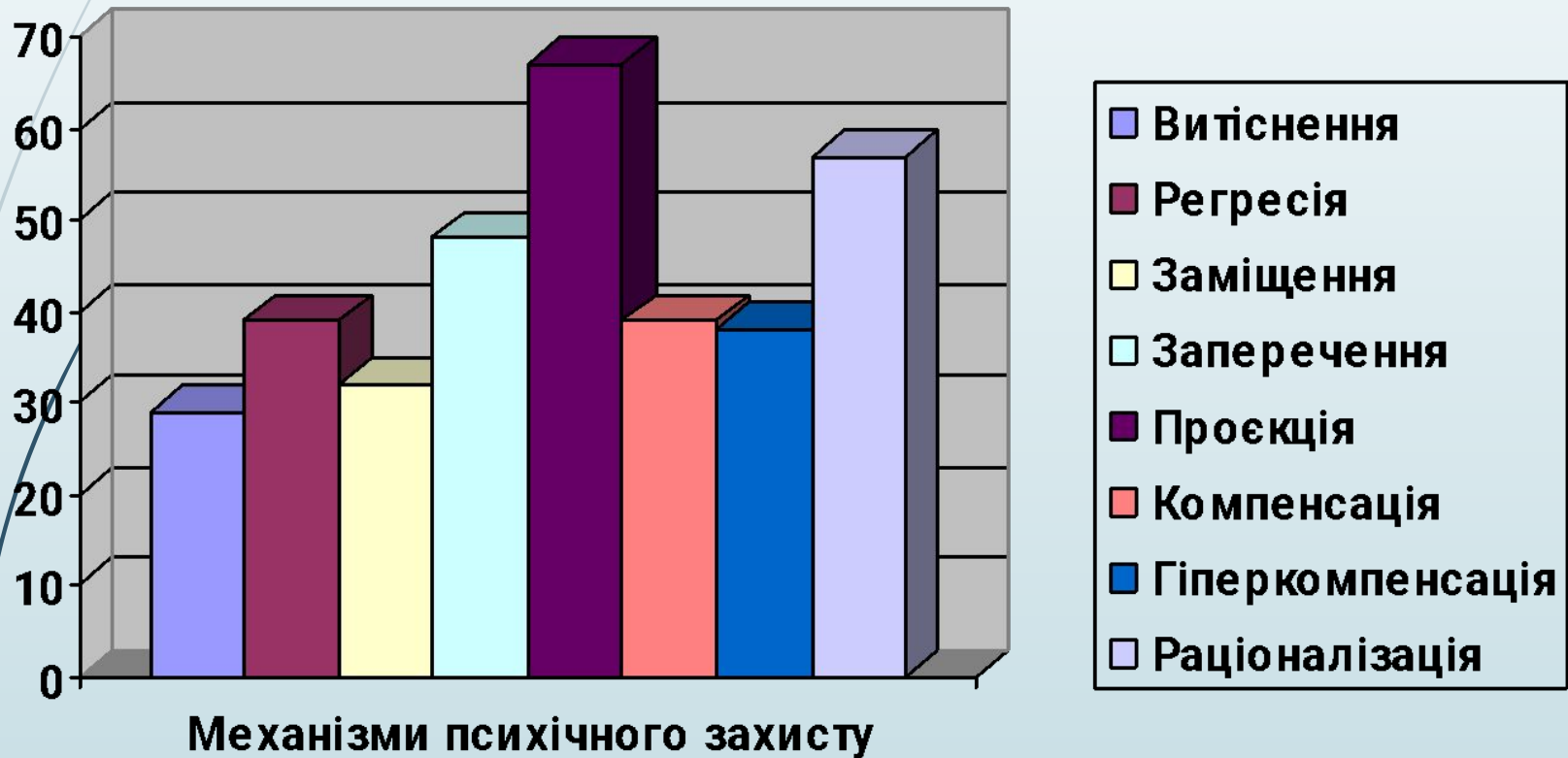
увійшли загалом 90 старшокласників

навчальних закладів м.Вінниці віком від 15 до 17 років, серед них 45 юнаків та 45 юнок.

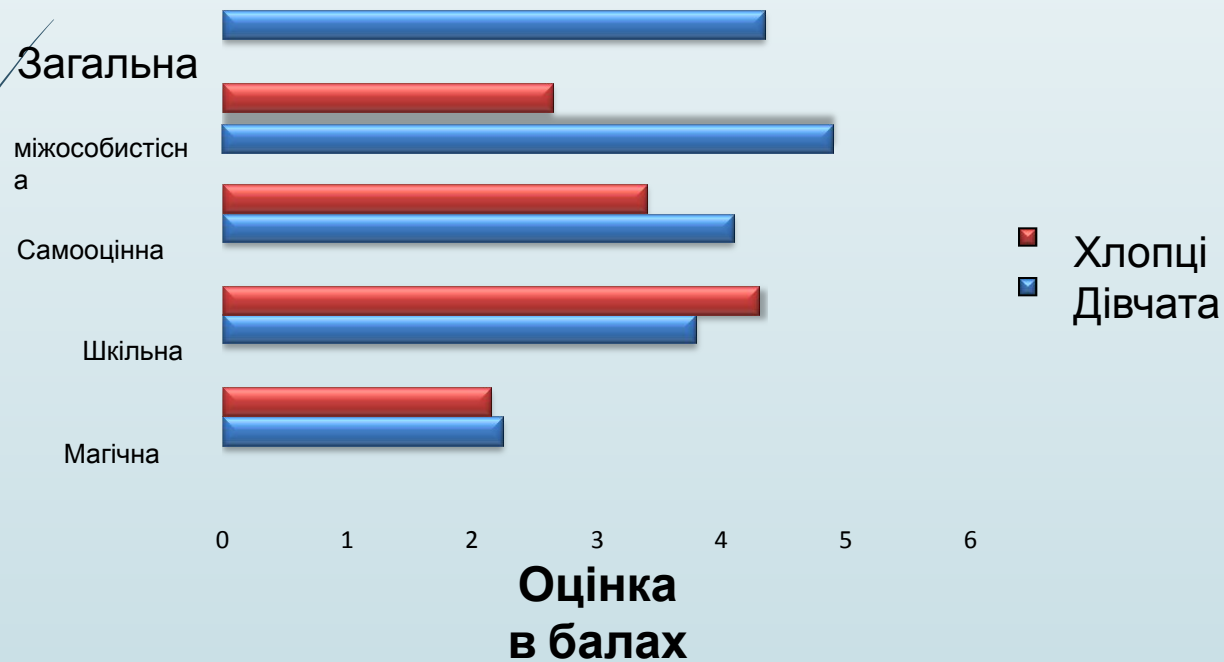
Модель впливу механізмів психічного захисту на прояви тривоги

**Рис.2.3. Результати дослідження за методикою
«Індекс життєвого стилю» (N=90)**

Рис. 2.2. Порівняльний аналіз результатів діагностики тривожності хлопців та дівчат за методикою А.М. Прихожан (N=90) 2 слайд

Таблиця 2.5.
Кореляційні зв'язки механізмів психологічного захисту і
видів тривожності в осіб юнацького віку (N=90)

Механізми психологічного захисту	Тривожність			
	Шкільна	Самооціночна	Міжособистісна	Загальна
Витіснення			0,394*	
Регресія	0,355*	0,613**	0,707**	0,695**
Проекція			0,319*	
Заміщення			0,373*	0,395*
Раціоналізація	0,327*			
Гіперкомпенсація			0,494**	0,457**

Примітка: * — $p < 0,05$, ** — $p < 0,01$.

Таблиця 2.3.
Розподіл рівнів особистісної та ситуативної
тривожності за методикою Ч. Спілбергера (N=90)

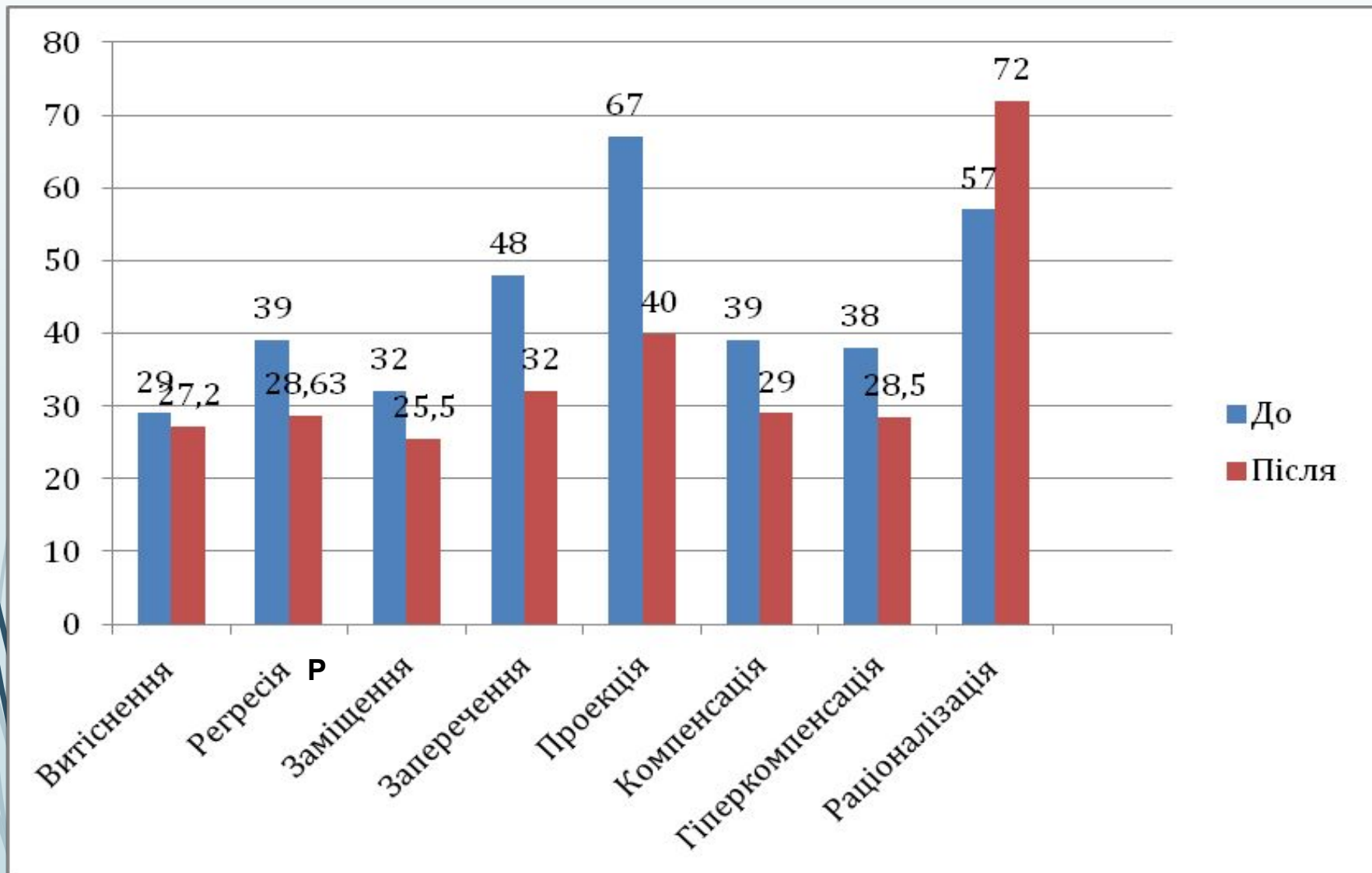
Показники	Хлопці, 100% (N=45)	Дівчата, 100% (N=45)	U-критерий Манна- Уїтні
Низька тривожність	26,65	33,34	- 4,792 при $p \leq 0,01$
Помірна тривожність	44,8	63,62	-9,354 при $p \leq 0,001$
Висока тривожність	22,0	25,92	-8,136 при $p \leq 0,01$

Програма формування конструктивного психологічного самозахисту старшокласників.

- Мета програми – формування готовності до адаптивного психологічного самозахисту, психічного та особистісного зростання старшокласників через розвиток навичок самопізнання, стійкого та гнучкого реагування на різноманітні соціально-психологічні впливи.

Рис.3.2. Результати дослідження в експериментальній групі за методикою «Індекс життєвого стилю» (N=23) до та після формувального експерименту ($t=4,5$, $p<0,01$)

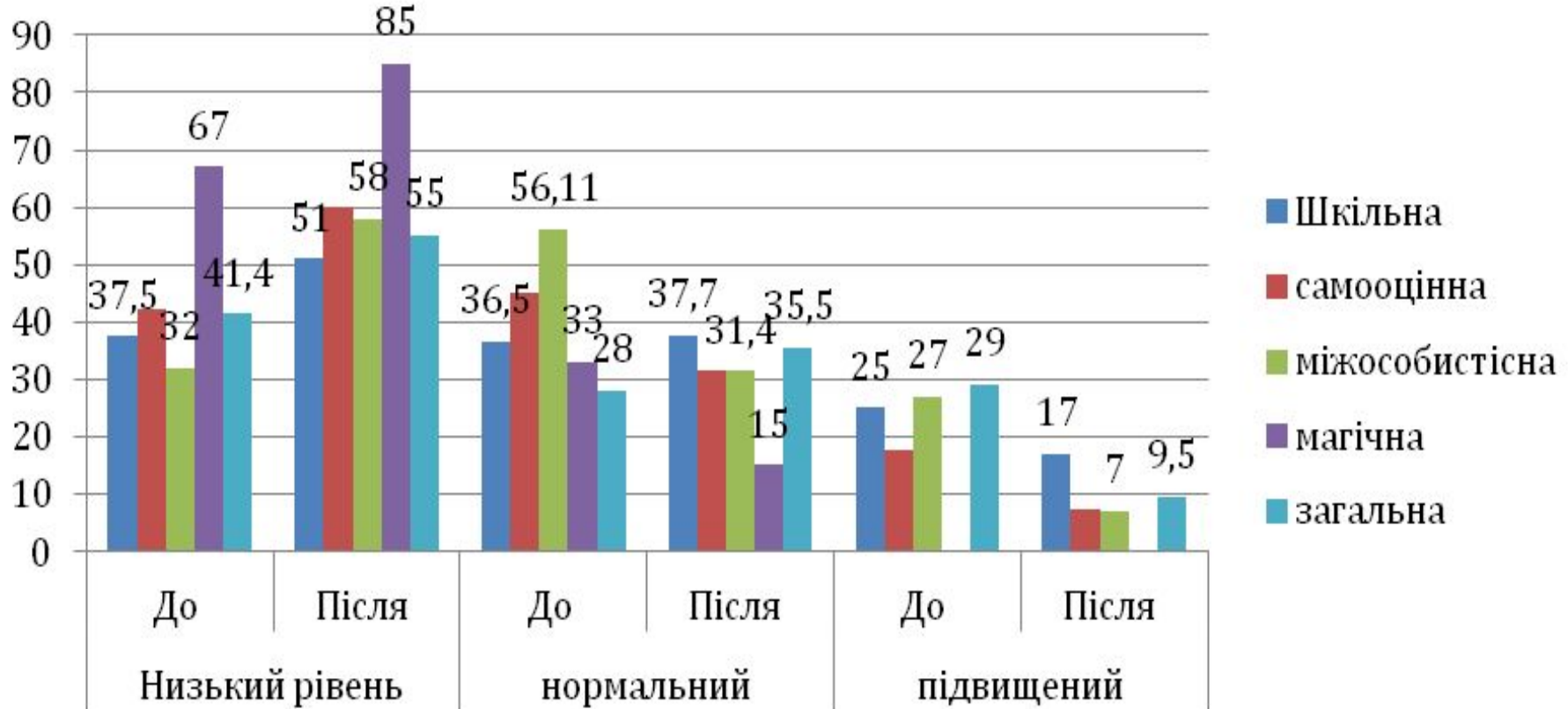

Порівняльний аналіз змін особистісної та ситуативної тривожності за методикою Ч. Спілбергера (N=23) в експериментальній групі.

Показники	Експериментальна група		
	До формувального експерименту	Після формувального експерименту	Критерій Т-Стьюдента
Низька тривожність	28,65	43,41	4,55
Помірна тривожність	46,7	61,15	4,86
Висока тривожність	30,7	12,95	7,05

Рис.3.3 Розподіл результатів рівнів тривожності за методикою А.М. Прихожан (N=23) до та після формувального експерименту (t=7,8, p<0,01)

Розподіл результатів рівнів тривожності за методикою А.М. Прихожан (N=23) до та після формувального експерименту

Практична значущість дослідження:

- Розроблені висновки та рекомендації можуть бути використані у корекційно-розвитковій роботі практичного психолога з подолання тривожності, для вдосконалення методів ефективного надання психологічної допомоги старшокласникам, які зазнають труднощів під час психологічної адаптації в зв'язку з високим рівнем особистісної тривожності і недостатньою сформованістю ефективних механізмів психологічного захисту для подолання негативного впливу

*Дякую за
увагу!*